

'MEER KENNIS EN BEWUSTZIJN NODIG'

PHOV STREEFT NAAR EEN BREDE AANPAK BIJ DE OPLEIDING TOT VEILIGHEIDSKUNDIGEN

Onderwijs levert een belangrijke bijdrage aan het bevorderen van veiligheid en het verminderen van risico's. Trends als een terugtrekkende overheid, minder regelgeving en de aandacht van bedrijven om te overleven in de huidige crisisperiodes maken dat voor veiligheid soms minder aandacht is. De rol van veiligheidskundigen wordt daarom steeds belangrijker om toch een bepaald veiligheidsniveau te bereiken. Om hierin effectief te kunnen zijn, moeten ze hiervoor samenwerken met medewerkers uit verschillende lagen in een organisatie.

Dr. W.J.T. van Alphen, directeur van PHOV

PHOV is al vijftientig jaar opleider op het gebied van veiligheid in Nederland zowel op het gebied van arbeidsveiligheid (zoals de opleiding Hogere Veiligheidskunde) als op het gebied van procesveiligheid. In die jaren is veel kennis en een netwerk van deskundigen opgebouwd. Ing. H.J. Daniels, Coördinator opleidingen Procesveiligheid: "Centraal staat dat we veel verschillende docenten inschakelen. Als het gaat over brand laten we een deskundige op het gebied van brand optreden, als het gaat over toxicologie laten we daar een andere professional over spreken. Ons doel is om de kwaliteit zo hoog mogelijk te laten zijn. Door bij specifieke risico's specialisten in te schakelen proberen we dat optimaal te organiseren. Binnen de verschillende opleidingen zijn modules waar we wel vijf verschillende docenten laten opdraven zodat de cursisten altijd met de autoriteiten op het vakgebied te maken krijgen."

Omdat PHOV zoveel ervaring heeft met het verzorgen van dit soort opleidingen is het leerproces goed ontwikkeld, met alle randvoorwaarden. Daniels: "Dit betekent dat je geen onrealistisch hoog aantal studiebelastinguren aanbiedt, want de opleiding vindt naast het gewone werk van de cursisten plaats. Bovendien moet er tijd

zijn om het geleerde direct in de praktijk toe te passen. Niet alleen het onderwijsproces moet in orde zijn, de cursisten moeten de geleerde stof ook in de praktijk kunnen toepassen. Onze docenten streven ernaar tijdens de opleiding een kruisbestuiving te laten plaatsvinden tussen de praktijkervaring van de cursisten onderling en de docenten."

Dr. W.J.T. van Alphen, directeur van PHOV, heeft een duidelijke visie op de huidige ontwikkelingen. PHOV opereert in een omgeving waar verschillende trends spelen die vragen om goed opgeleide veiligheidskundigen. In Nederland was de Arboret bijvoorbeeld het strengste van heel Europa. Die wetgeving is ondertussen behoorlijk uitgekleeft, de overheid legt steeds meer verantwoordelijkheid bij de bedrijven zelf neer. In de huidige economische omstandigheden bestaat de neiging om daarbij ook de instrumenten die bijzonder waardevol zijn om veiligheid op een hoger plan te brengen, sterk te vereenvoudigen. Een voorbeeld hiervan is de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) die dreigt te devalueren tot een afvinklijstje, waarbij de laatste tijd ook de borging van de kwaliteit van de RI&E's (door de verplichte toetsing) wordt afgebouwd. De bedrijven die niet vanzelfsprekend alleen maar tot het

goede geneigd zijn, zullen van deze ontwikkelingen gebruik maken en veiligheid steeds minimaler in gaan vullen. Daarbij gaan ze er van uit niet gecontroleerd te worden door de Arbeidsinspectie. De pakkans wordt immers steeds kleiner omdat stelselmatig op de capaciteit van de Arbeidsinspectie wordt bezuinigd. Wij zien het als onze missie om tegengas te geven aan deze negatieve tendens. Dit kan door de veiligheidskundigen goed op te leiden en daardoor te trachten bovengescreven ontwikkelingen om te buigen en voor de werknemers toch een goede veiligheidszorg te bewerkstelligen.

Financiële voordelen

"Wat wij daar concreet aan doen, is dat we veiligheidskundigen zodanig willen opleiden dat ze in bedrijven de veiligheid op de juiste manier stimuleren. Dat kunnen ze onder meer doen door te wijzen op de financiële voordelen die veiligheid biedt, zowel voor een bedrijf als voor de maatschappij. Iemand die bij ons een opleiding gevolgd heeft, moet ook in staat zijn een organisatie te overtuigen. Daarom hebben we het onderdeel advies- en beïnvloedingsvaardigheden een plek gegeven in het curriculum. Ze kunnen daarmee op het juiste niveau met de directie praten. Want veiligheid moet immers vaak concurreren met andere bedrijfsbelangen. Belangrijk in het bereiken van veiligheid is dus dat veiligheidskundigen op de juiste manier opereren binnen een organisatie. "Ze worden nogal eens beschouwd als een onheilsprofeet, omdat ze steeds maar hameren op veiligheid en van bedrijven vragen om daarin te investeren. Het is dus belangrijk dat ze hier op de juiste manier over kunnen communiceren. Want goede arbo en goede veiligheid stimuleert mensen in een organisatie juist en haalt het beste in hen naar boven waarbij direct de bedrijfsbelangen gediend zijn. Dat is een andere boodschap dan wanneer je alleen wijst op wat er niet klopt. Daarin speelt onder meer de discussie tussen het Angelsaksische model en het Rijnlands model. Het eerste is vooral gericht op korte termijn-winst. Wij zien toch meer in het tweede model, waar meer sprake is van

'veiligheid moet immers vaak concurreren met andere bedrijfsbelangen.'

overleg en duurzaamheid. Want op lange termijn levert dat vaak meer op, bijvoorbeeld in optimaal functioneren van mensen, betere creatieve prestaties die in onze kennis- en diensteneconomie steeds belangrijker worden, langer gezond kunnen werken, enz."

Daniels vult aan: "Ook op het gebied van externe veiligheid vinden ontwikkelingen plaats waar we als opleiding op inspelen. Het gaat niet meer alleen om de veiligheid van lijf en leden van omwonenden, maar ook om zaken als het milieu. Door het terugtrekken van de overheid speelt daar dezelfde zorg als bij arbo, er zijn situaties waarbij je het niet meer in de hand hebt. Moordijk is daar een sprekend voorbeeld van." Hij benadrukt daarbij wel dat je risico's nooit volledig uit kunt sluiten. "Daar moeten we de maatschappij wel van overtuigen. Risico hoeft immers niet nul te zijn. Toch accepteert de maatschappij steeds minder risico. De perceptie van risico zou realistischer moeten zijn."

Menselijke factor

Van Alphen: "Soms willen mensen onveilige situaties helemaal uitbannen. Dat gaat niet. Je moet soms op hoogte werken, je moet soms met gevaarlijke stoffen werken. Daar kiezen we voor, omdat het ook voordelen heeft. Dat mag, maar je moet zorgen dat het gevaar zich niet vertaalt in ongeoorloofde risico's. Het is belangrijk om eerst goed in

kaart te brengen welke gevaren er zijn. We beginnen daarom veel van onze opleidingen hiermee."

Daarmee geven ze een belangrijk aspect van veiligheid en risico aan: de menselijke factor. Van Alphen: "Technische voorzieningen zijn vrij eenvoudig te verkopen (bij het management). Organisatorische maatregelen zijn ook goed te nemen. Maar de mens in het geheel is cruciaal, je moet het menselijk gedrag ook betrekken bij het streven naar veiligheid. Veiligheid is immers het resultaat van een samenspel tussen technische, organisatorische en gedragsfactoren. Door de inzet van goede veiligheidskundigen moet een werkgever overtuigd worden van de voordelen, zoals een betere productiviteit. Door een slechte werkomgeving, bijvoorbeeld hoge temperaturen en een hoog geluidsniveau, worden mensen moe, gaan ze fouten maken en gebeuren er meer ongelukken. Het is in het belang van het bedrijf dat de mensen goed functioneren." Daniels: "Veel bedrijven waar een calamiteit plaatsvindt keren niet meer op dezelfde plaats terug. Daarmee komt hun continuïteit in gevaar. Dat is een boodschap die we uit willen dragen, want ook in dit geval moeten veiligheidskundigen de juiste gesprekspartner zijn voor de directie. Zij moeten laten zien wat de voordelen zijn voor een bedrijf, dan pas wordt veiligheid echt serieus genomen." <<

Ing. H.J. Daniels, Coördinator opleidingen Procesveiligheid